

УДК 656.7(477):658.14(045)

І.П. Садловська

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНИХ АВІАПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто питання фінансового регулювання діяльності державних авіапідприємств. Визначені передумови для проведення аналізу ліквідності та платоспроможності, а також наведені значення їхніх основних показників.

Проблема визначення фінансового стану підприємств завжди характеризувалась актуальністю. Становлення ринкових відносин в Україні підвищило її значимість та розширило коло споживачів подібної інформації, до нього, зокрема, добавились комерційні банки, зацікавлені в ретельному вивченні кредитоспроможності потенційного позикоодержувача; акціонери підприємств, які бажають впевнитись у компетентності управління вкладеними коштами; аудиторські фірми; податкові служби тощо.

Сьогодні, коли економічна ситуація в Україні ускладнена кризою неплатоспроможності, а підприємства працюють зі збитками, фінансова стабільність і платоспроможність є гарантими життєздатності, ефективного функціонування та формування надійних партнерських відносин. Тому зупинимося на них більш детально.

На фінансову стійкість державних підприємств, зокрема авіаційних, істотний вплив має фаза економічного циклу, в якій перебуває економіка України. У період кризи має місце значне падіння обсягів авіаційних перевезень, зменшення доходів, падіння відносних і абсолютних показників прибутку, зменшення інвестицій в загальний капітал підприємства. Все це веде до зниження ліквідності підприємств, їхньої платоспроможності, що формує передумови для масових банкрутств.

Незадовільний платоспроможний попит, властивий кризовим явищам в економіці, призводить до зростання неплатежів, загострення конкурентної боротьби, що також є істотними зовнішніми факторами фінансової стійкості авіаційних підприємств.

Фінансовий стан авіаційного підприємства можна оцінювати з точки зору короткострокової та довгострокової перспектив. У першому випадку критеріями оцінки фінансового стану є ліквідність та платоспроможність, тобто здатність своєчасно і в повному обсязі зробити розрахунки за короткостроковими зобов'язаннями.

Аналіз ліквідності та платоспроможності виконується завдяки розрахунку ряду коефіцієнтів. Нині у вітчизняній практиці немає універсальних розмірів цих показників, які б застосовувались для підприємств різних галузей, тому на практиці розрахунок коефіцієнтів має провадитися з порівняльним аналізом даних по підприємствах, що мають аналогічну орієнтацію своєї господарської діяльності. При цьому за результатами порівняння можна виявити негативні фактори та намітити конкретні заходи щодо поліпшення фінансових позицій підприємства і його конкурентоспроможності.

Пропонується розглянути визначення показників ліквідності та платоспроможності для державних підприємств авіаційної підгалузі, зокрема, ДАП “Львівські авіалінії” та державної авіакомпанії “Донбас - Східні авіалінії України” (див. таблицю). Ці авіаційні підприємства ведуть досить ефективну, на думку автора, діяльність та схожі за своєю специфікою: здійснюють авіаційні перевезення, надають аеропортові послуги, займаються неавіаційною діяльністю. За оптимальні розміри показників ліквідності та платоспроможності автор статті бере значення, що пропонуються у вітчизняній літературі [1] – [3] з аналізу та методів оцінки фінансово-господарського стану підприємств, в методичних рекомендаціях НАН України (Інститут регіональних досліджень), агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій, Державної податкової адміністрації України, а також у літературі країн Заходу.

Оцінка ліквідності та платоспроможності державних
авіаційних підприємств України
(дані за станом на 1 січня 1999 р.)

Показник	Авіаційні підприємства	
	ДАП “Львівські авіалінії”	АК “Донбас-Східні авіалінії України”
Коефіцієнт покриття	1,4	1,18
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,37	1,18
Коефіцієнт фінансової автономії	0,9	0,9
Коефіцієнт фінансової залежності	1,17	1,17
Коефіцієнт фінансової стійкості	6,04	5,9
Коефіцієнт забезпечення власними коштами	0,27	0,15

Коефіцієнт покриття використовуємо для аналізу й оцінки платоспроможності авіапідприємства, здатності до швидкого погашення своїх короткострокових боргів. Цей коефіцієнт показує співвідношення між оборотними активами і поточними фінансовими зо-

бов'язаннями. Вважається достатнім значення $1 \leq P \leq 2$. Це означає: на кожну гривню поточних боргів припадає не менше однієї гривні оборотних активів.

Коефіцієнт загальної ліквідності за смисловим призначенням аналогічний коефіцієнту покриття, якщо авіапідприємство не має довгострокових зобов'язань. Оптимальне значення показника 1,2 – 2,5.

Коефіцієнт фінансової автономії розраховується як відношення розміру власного капіталу до розміру загальної суми господарських засобів. Зростання коефіцієнта автономії свідчить про збільшення фінансової незалежності авіапідприємства, підвищення рівня гарантії своїх зобов'язань, зниження ризику фінансових утруднень в майбутні періоди. Оптимальне значення показника більше чи дорівнює 0,5.

Коефіцієнт фінансової залежності розраховується як відношення розміру загальної суми господарських засобів до розміру власного капіталу. Його зростання вказує на збільшення частки позикових коштів у фінансуванні авіапідприємства. Оптимальне значення показника 0,75 – 1.

Коефіцієнт фінансової стійкості характеризує незалежність фінансового стану підприємства від позикових джерел. Перевищення власних засобів над позиковими вказує на те, що авіапідприємство має достатній рівень фінансової стійкості та відносно незалежне від зовнішніх фінансових джерел. Оптимальне значення показника повинно бути більше одиниці.

Для проведення аналізу ліквідності та платоспроможності державних авіаційних підприємств та визначення оптимальних значень цих показників по авіаційній підгалузі рекомендується використовувати запропоновані в даній статті коефіцієнти.

Вказані у статті державні авіаційні підприємства розглядаються нині як ефективні у своїй галузі діяльності, тому отримані дані пропонуються для порівняння в авіаційній підгалузі.

Список літератури

1. *Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій* / Державна податкова адміністрація України. Головне управління економічного аналізу. – К.: 1998. – 61 с.

2. *Аналіз і оцінка ефективності функціонування підприємницьких структур: Метод. вказівки* / Під ред. О.М. Люткевича. – Львів: Львівський банківський коледж національного банку України, 1997. – 32 с.

3. *Третяк О.Д.* Фінансовий аналіз в акціонерних товариствах // *Фінанси України*. – 1997. – № 1. – С. 61-64.

Стаття надійшла до редакції 4 жовтня 1999 року.